

ת ל מ ו ד

דינים בהעמקה ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	מבוא לתושבע"פ,	
הלכות ציצית ותפילין	—	$(12 \times 1) + (8 \times 2)$	— 28 נקודות
פרק שני	—	"במעגלי ההלכה"	— 72 נקודות
או			
פרק שלישי	—	"משנה ברורה"	— 72 נקודות
סה"כ	—		100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — מבוא לתורה שבעל־פה, הלכות ציצית ותפילין

(28 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה) (12 נקודות), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה — 8 נקודות).

ענה על שאלה 1 — שאלת חובה.

1. מבוא לתושב"ע

א. (1) במה תרמו הגאונים להתקבלותו של התלמוד הבבלי בכל תפוצות ישראל?

ב. (2) כתוב שני הבדלים מרכזיים בין חיבורו של הרי"ף לבין משנה תורה לרמב"ם.

(6 נקודות)

ג. "משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צורכן, הרבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות". (תוספתא)

לפי רמב"ם, מדוע בין הלל לשמאי היו מחלוקות מעטות ואילו אצל תלמידיהם היו מחלוקות רבות? (6 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. הלכות ציצית — סימן כ"ד

א. מדוע נכון ללבוש כל היום בגד של ארבע כנפות בעל ציצית? (2 נקודות)

ב. (1) ה"משנה ברורה" כותב שחשוב במיוחד ללבוש ציצית בעת קריאת שמע. מדוע?

(2) כתוב שני מנהגים המבטאים את חיבוב מצוות ציצית.

(6 נקודות)

3. הלכות תפילין — סימן כ"ה

א. מדוע בשעת קריאת שמע יש להיות עטור בתפילין? (3 נקודות)

ב. עד איזה מקום בתפילה נהגו שלא לחלוץ את התפילין ביום שאין בו קריאת התורה?

כתוב שתי דעות.

(5 נקודות)

4. תפילין של יד ותפילין של ראש — סימן כ"ה

א. (1) בקהילות ספרד נוהגים לברך ברכה אחת על התפילין.

מהי הברכה, ובאיזה שלב מברכים אותה?

(2) בקהילות אשכנז נוהגים לברך שתי ברכות על התפילין.

באיזה שלב מברכים כל אחת מהברכות?

(4 נקודות)

ב. מי שהפסיק בדיבור בין הנחת תפילין של יד ובין הנחת תפילין של ראש —

כיצד ינהג לפי השולחן ערוך, וכיצד ינהג לפי הרמ"א? (4 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

בחר בפרק שני או בפרק שלישי, לפי המסלול שלמדת.

פרק שני — "במעגלי ההלכה" (72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מהשאלות 5-11 (לכל שאלה — 12 נקודות).

5. חול המועד

א. כיצד מקיימים את מצוות "ושמחת בחגך" עם בני הבית? כתוב את העיקרון,

והבא שתי דוגמאות. (5 נקודות)

ב. (1) הסבר מהי מלאכת "דבר האבד", שמותרת בחול המועד.

(2) לפני חג הפסח הזמין יהודי ארון בגדים לביתו מנגר גוי.

מה מותר ליהודי לבקש מהנגר לעשות בחול המועד, ומה אסור לו לבקש מהנגר

לעשות בחול המועד? נמק.

(7 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

6. מלחמות ישראל

א. (1) מה הם שלושת הסוגים של "מלחמת מצווה", לפי רמב"ם?

(2) מהי "מלחמת רשות", לפי רמב"ם?

(8 נקודות)

ב. (1) מדוע אסור לאדם לסכן את עצמו כדי להציל את חברו שלא בשעת מלחמה?

(2) מדוע בשעת מלחמה מותר לחייל לסכן את עצמו כדי להציל פצוע?

(4 נקודות)

7. לשון הרע ורכילות

א. באר את שלושת המושגים שלפניך: רכילות, לשון הרע, הוצאת שם רע. (6 נקודות)

ב. (1) במצבים מסוימים מותר לספר דבר רע על הזולת.

מהו העיקרון המנחה להיתר זה? כתוב דוגמה אחת למצב שבו הדבר מותר.

(2) ציין את אחד התנאים ההכרחיים להיתר זה.

(6 נקודות)

8. הלכות תשובה

א. כתוב כיצד כל אחד מהאנשים האלה מקיים מצוות השבה בגנבת ממון:

(1) אדם שגנב מהוריו.

(2) אדם שאינו יודע ממי גנב.

(6 נקודות)

ב. לפי הרב נחום רבינוביץ, מה ההבדל בין דרך התשובה על חטא במעשה, ובין דרך התשובה

על הרהור בדברים שאינם צנועים? נמק. (6 נקודות)

בית ומשפחה**9. מחויבויות האיש לאשתו**

א. ציין את שלוש החובות העיקריות של איש לאשתו, והסבר בקצרה כל אחת מהן.

(6 נקודות)

ב. (1) מהי מטרת הכתובה, ומהו הסכום של "עיקר הכתובה"?

(2) מדוע תיקנו "תוספת כתובה"?

(6 נקודות)

10. שלום בית

א. כדי לחזק את השלום בין בני הזוג ציוותה התורה: "נקי יהיה לביתו שנה אחת וּשְׁמַח את

אשתו אשר לקח".

הרב משה צבי נריה שאל: "וּשְׁמַח את אשתו" — רק לשנה?"

הסבר את שאלתו, וכתוב מה הוא משיב עליה. (4 נקודות)

ב. בני זוג מעדות שונות שנישאו זה לזה — אילו מנהגים עליהם לנהוג בביתם?

כתוב שתי דעות, והסבר את הנימוק המשותף להן. (8 נקודות)

11. "סוגה בשושנים" — קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

א. "בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים" (שיר השירים).

בעקבות המדרש על פסוק זה כתב הרב סולובייצ'יק: "הגבורה של הנער [=החתן] הצעיר עולה

על גבורת אלכסנדר מוקדון ונפוליאון".

מהו הביטוי לגבורה של החתן הצעיר? בתשובתך התייחס לביטוי "סוגה בשושנים".

(6 נקודות)

ב. איסור אישה נידה סמוך בתורה לאיסור לקיחת אחותו.

מה אפשר ללמוד מסמיכות זו על הקשר שבין איש לאשתו? הסבר את התועלת בקשר מסוג זה.

(6 נקודות)

פרק שלישי — "משנה ברורה" (72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מהשאלות 12-18 (לכל שאלה — 12 נקודות).

12. דיני נטילת ידיים — סימן ד'

א. כתוב שניים מהטעמים לחובת נטילת ידיים בבוקר. (4 נקודות)

ב. (1) מי שהיה ער כל הלילה, ספק אם חייב ליטול ידיים בבוקר.

הסבר את שני צדי הספק, לפי הטעמים השונים לחובת נטילת ידיים.

(2) מי שהיה ער כל הלילה, כיצד ראוי שינהג כדי שלא להיכנס לספק ברכה

על נטילת ידיו בבוקר?

(8 נקודות)

13. דיני נטילת ידיים — סימן ד'

א. כתוב שלשה הבדלים בין נטילת ידיים לסעודה ובין נטילת ידיים של שחרית.

(6 נקודות)

ב. (1) מה יעשה אדם שצריך ליטול נטילת ידיים של שחרית ואין לו מים?

(2) מה יברך במצב זה? כתוב שתי דעות.

(6 נקודות)

14. הלכות קריאת שמע — סימן נ"ח

א. (1) מדוע קבעו חכמים כי תחילת זמן קריאת שמע של שחרית הוא

"משיראה את חברו... ויכירנו"?

כתוב את שני הנימוקים של ה"משנה ברורה".

(2) מהו הזמן המוקדם ביותר שבו מי שקרא קריאת שמע של שחרית יצא ידי חובה?

נמק.

(8 נקודות)

ב. "מצווה מן המובחר לקרותה כוותיקין".

מי הם ה"ותיקין"? כתוב מתי הם קוראים קריאת שמע, ומדוע. (4 נקודות)

15. הלכות קריאת שמע — סימן נ"ח

א. מי שלא קרא קריאת שמע של שחרית עד סוף זמנה, רשאי לקרוא אותה בברכותיה גם אחרי סוף זמנה.

(1) עד מתי רשאי לעשות כן?

(2) מהו הנימוק של ה"משנה ברורה" להיתר לברך את הברכות גם אחרי סוף זמן

קריאת שמע?

(6 נקודות)

ב. אדם שלא קרא קריאת שמע עד הזמן שציננת בסעיף א (1), חייב לקרוא חלק מסוים ממנה, וטוב שיקרא את כולה.

(1) איזה חלק הוא חייב לקרוא, ומדוע?

(2) מדוע טוב שיקרא את הקריאה במלואה?

(6 נקודות)

16. הלכות תפילה — סימן פ"ט

א. (1) מהו זמן ההתחלה של תפילת שחרית מלכתחילה, ומהו זמנה בדיעבד?

(2) על הקביעה שהאדם יצא ידי חובה בדיעבד נכתב ב"משנה ברורה":

"ואפילו שלא בשעת הדחק".

הסבר את המונחים "בדיעבד" ו"שעת הדחק" בהקשר לזמן תפילה.

(6 נקודות)

ב. על פי ה"משנה ברורה", כיצד יש לנהוג מלכתחילה אם לא התפלל בשגגה

עד חצות היום? נמק. (6 נקודות)

17. הלכות תפילה — סימן צ'

א. (1) עשרה אנשים התכנסו לזמן מצומצם מאוד, והתלבטו אם להתפלל יחד תפילת

עמידה או לומר קדיש — מה עליהם לעשות? נמק.

(2) היכן עדיף להתפלל — בבית כנסת שיש בו מניין גדול או בבית מדרש שקבוע לרבים

והמניין בו מצומצם? נמק.

(8 נקודות)

ב. איזה "אונס ממון" פוטר מלבוא לבית כנסת להתפלל, ואיזה "אונס ממון" אינו פוטר?

(4 נקודות)

18. הלכות תפילה – סימן ק"ח

- א. המתפלל "תפילת תשלומין" בליל שבת אחרי השקיעה, והתפלל תפילה אחת של חול – באיזה מקרה יצא ידי חובה, ובאיזה מקרה לא יצא ידי חובה? נמק. (6 נקודות)
- ב. ה"משנה ברורה" כותב שרוב האחרונים פוסקים שאם אמר "יעלה ויבוא" בתפילה ביום שאינו ראש חודש – חוזר לתחילת הברכה. לעומת זאת, אם אמר "אתה חוננתנו" ביום חול – אינו חוזר לתחילת הברכה.
- נמק מדוע הדין שונה בשני המקרים. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך